

Strategisk handlingsplan 2024–2028

JUSTISMUSEET

Nasjonalt museum for politi, rettsvesen og kriminalomsorg

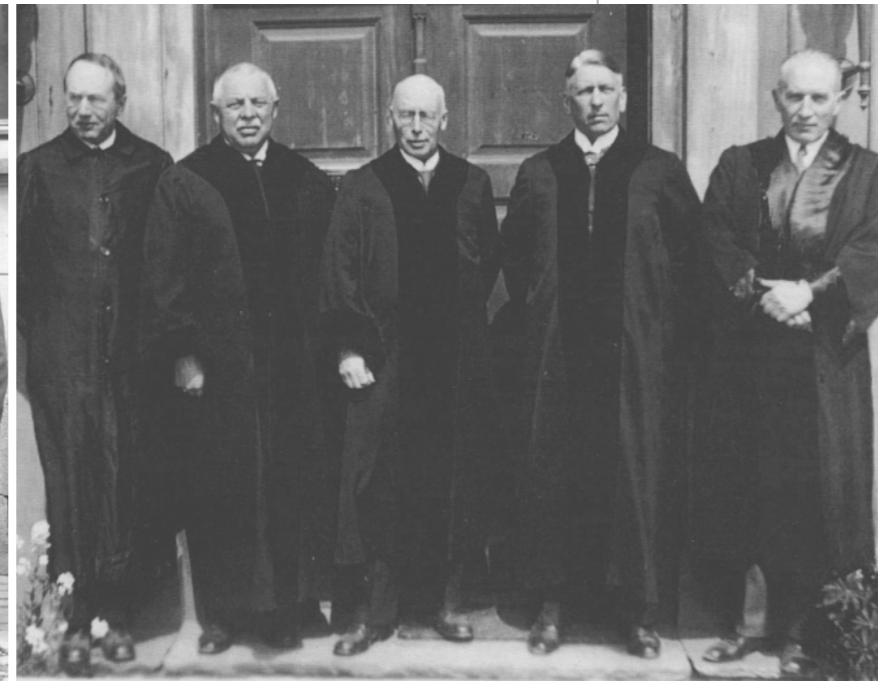
Innhold

Om dokumentet	4
Om Justismuseet	5
Justismuseets samfunnsoppdrag	6
Visjon og verdier	8
Hovedmål for strategiperioden	11
Solid kunnskapsproduksjon	12
Relevant formidling	14
Helhetlig samlingsutvikling	16
Trygg ivaretagelse	18
Aktiv samhandling	22
Organisasjonsutvikling og økonomi	24

**Politi, rettsvesen og kriminalomsorg,
foto fra Justismuseets samling.**

*Fra venstre: Politi i ulike uniformer fra Kristiania,
(foto: Anders Beer Wilse), lagmannsting i Trondheim
lagsogn 1934, ansatte ved botsfengselet, 1860-tallet.*

*Alle foto på forsida er fra Justismuseets samling,
med unntak av elevene i rollespillet Eventyrlig
rettssak som er fotografert av Merete Hårstad.*

Forord

Justismuseet har et viktig samfunnsoppdrag. Som det nasjonale museet for politi, rettsvesen og kriminalomsorg skal museets arbeid bidra til at nye grupper og generasjoner blir kjent med den demokratiske rettsstaten. Justismuseets skal bidra til kunnskap om lov og retts betydning, både i et historisk perspektiv og i et samtidsperspektiv.

I løpet av de siste årene har det skjedd store endringer i Justismuseets virksomhet. Det mest iøynefallende er utvidelsen som gjør at museet nå kan drive sin virksomhet fra to historiske bygg i Trondheim. Det har gjort Justismuseet til et mer tilgjengelig museum for publikum, og har gitt museets ansatte bedre rammer rundt det museumsfaglige arbeidet. Det er derfor på mange måter et endret museum som går løs på en ny strategiperiode, samtidig som grunnleggende sider ved museets arbeid og samfunnsoppdrag står fast.

Justismuseets strategiske handlingsplan 2024–28 setter høye ambisjoner for museets aktivitet, men målene nås ikke alene. Tett dialog og samhandling med samfunnet rundt oss er en forutsetning for at Justismuseet skal lykkes i sitt oppdrag, et oppdrag som både handler om fortid, nåtid og framtid.

God lesning!

Bjørn Soknes
Styreleder

Åshild Karevold
Direktør

Om dokumentet

Justismuseets strategiske handlingsplan for perioden 2024–28 er organisert etter samme inndeling av museenes arbeidsområder som Stortingsmeldinga *Musea i samfunnet* (2021). Stortingsmeldingens overskrifter – *solid kunnskapsproduksjon, relevant formidling, helhetlig samlingsforvaltning, trygg ivaretaking og aktiv samhandling* vil derfor gjenfinnes som kapitler i dette dokumentet. Innledningsvis kommer kapitler hvor Justismuseets *samfunnsrolle, visjon og verdier* presenteres, og avslutningsvis finnes et kapittel hvor de strategiske grepene for de sentrale rammefaktorene *økonomi, administrasjon og organisasjon* behandles.

I Justismuseets forrige strategiperiode (2019–23) skjedde store endringer i museets virksomhet. Samtidig står grunnleggende sider ved museets arbeid og samfunnsoppdrag fast. Så selv om form, språkdrakt og prioriteringer for perioden 2024–28 er nye, bygger dokumentet i stor grad på fundament som er lagt tidligere, spesielt i forrige strategiplan (2019–23).

Den strategiske handlingsplanen for perioden 2024–28 er først og fremst et styringsdokument for Justismuseet. Her peker museets styre retning og ambisjonsnivå for museets arbeid og utvikling de kommende årene. Derfor må dokumentet være et godt overordna arbeidsverktøy for museets ansatte som både setter tydelig retning og gir prioriteringer, men samtidig også ivaretar stabens faglige autonomi og handlingsrom. Videre er strategien et policydokument hvor Justismuseet presenterer seg for omverdenen, det være seg samarbeidspartnere, myndigheter eller andre. I møte med samfunnet omkring skal den strategiske handlingsplanen vise hvordan Justismuseet forstår sin egen rolle og oppgaver, og det samfunnet museet er en del av.

Justismuseet har siden etableringen fått statsstøtte over Justisdepartementets poster i statsbudsjettet. Arbeidet med denne strategiplanen har pågått parallelt med at Justisdepartementet og Kulturdepartementet våren 2023 har gjort en vurdering av hvorvidt Justismuseet skal flyttes over til Kulturdepartementets budsjettposter, der den absolutte majoritet av norske museer er å finne. Denne endringen har vært et viktig bakteppe for Justismuseets strategiarbeid.

STRATEGI SKAPT I DIALOG

Underveis i arbeidet med strategisk handlingsplan har Justismuseet gått dialog med ulike interessenter, blant andre Politidirektoratet, Domstoladministrasjonen, Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter (KRUS), Trøndelag fylkeskommune, fagmiljø ved NTNU, reiselivsaktører og Advokatforeningens forsvarergruppe.

Justismuseets strategiske handlingsplan forholder seg til en lang rekke styringsdokumenter, utredninger og andre dokumenter med relevans for museets arbeid.

Sentrale dokumenter har vært:

- Museumsmeldinga *Musea i samfunnet* (Meld.St.23 2020-2021)
- Trøndelag fylkes kulturstrategi *Balansekunst* (2019)
- FNs bærekraftsmål (2015)
- ICOM (International council of museums) nye museumsdefinisjon (2022)
- Etske retningslinjer for museum (Norsk ICOM, 2022)
- *Sivilsamfunnets rettsstatmelding* (Advokatforeningen, 2022)

Om Justismuseet

Justismuseet drives av en stiftelse ved samme navn, og ble etablert som Norsk Rettsmuseum i 2000. Museet finansieres med tilskudd over statsbudsjettet og egeninntekter. Pr. 2023 er Bjørn Kristian Soknes leder for stiftelsens styre og Jorid Midtlyng er styrets nestleder.

STYRETS SAMMENSETNING:

- Arne Kristoffer Gloppen, vara Astrid Birgitte Borge, oppnevnt etter forslag fra Politidirektoratet.
- Bjørn Kristian Soknes, vara Per Morten Schjetne, utpekt av Justismuseets styre.
- Christine Rokkan Eriksen, vara Hilde Haaverstad Olsø, ansattes representant
- Hanna Mellemsæther, vara Anne Mette Gottschal, utpekt av Justismuseets styre.
- Jorid Midtlyng, vara Torill Holsvik Høyem, oppnevnt etter forslag fra Kriminalomsorgsdirektoratet.
- Jørn Øyrehagen Sunde, vara Kari Berget, oppnevnt etter forslag fra Domstolsadministrasjonen.
- Ove Sem, personlig vara Håvard Karlsen, oppnevnt etter forslag fra Trondheim kommune.
- Yrja Flem, vara Lars Fredrik Stenvik, oppnevnt etter forslag fra NTNU.

ANSATTE

Museets faste stab utgjør 5,6 stillinger. I tillegg har museet flere museumsverter engasjert på deltid. Justismuseets faste stab pr. 2023 er:

- Christine Rokkan Eriksen, museumskonsulent
- Eva Furseth, formidlingsansvarlig, konservator NMF
- Hilde Haaverstad Olsø, samlingsforvalter
- Knut Sivertsen, rådgiver
- Pål Ødegård, museumskonsulent
- Åshild Karevold, direktør

Under: Kriminalasylet i Trondheim, trolig sent 1800-tall.

Til høyre: Justismuseets lokaler, nærmest Det militære sykehus, og i bakgrunnen Kriminalasylet.

Justismuseets samfunnsoppdrag

Gjennom generasjoner har vi lyktes med å skape et demokrati og en rettsstat som virker. Så da kan vi kanskje engasjere oss i andre oppgaver? Nei, dessverre. Delvis ligger det i idealers natur at de aldri kan oppfylles fullt ut. Utformingen av alt som skal virkeliggjøre dem, må evalueres, voktes og forbedres fortløpende. Dette ansvaret påligger hver ny generasjon. Delvis opplever også rettsstaten, og derfor også demokratiet, noen utfordringer som vekker sterk bekymring nettopp i vår tid. På nettopp vår vakt.»

Advokatforeningen, Sivilsamfunnets rettsstatsmelding, 2022

Justismuseets arbeid, som på museers vis i stor grad tilsynelatende handler om fortida, er i stor grad et fremtidsprosjekt. Skal den demokratiske rettsstaten lykkes også i framtida må sivilsamfunnet ta sin tørn slik at den på «vår vakt» ikke forvitres eller uttømmes, men utvikles av kritisk reflekterende og aktive samfunnsdeltakere. I dette finner Justismuseet sitt samfunnsoppdrag.

Den første Sivilsamfunnets rettsstatsmelding kom i 2022. Denne statussjekken av helsa til den norske rettsstaten ble gjennomført av en rekke aktører fra sivilsamfunnet i Advokatforeningens regi. Sitatet fra rapportens innledning setter presise ord på den samfunnsmessige sammenhengen hvor Justismuseet skal utøve sitt mandat som et relevant museum. Justismuseet er en institusjon i det demokratiske samfunnets tjeneste med både mangfold og bærekraft i fokus. Mangfold, fordi Justismuseets arbeid åpner dørene inn til rettsstatens ordninger og verdier på måter som gjør dette til mer enn en teoretisk øvelse for spesielt interesserte. Og sosial bærekraft fordi museets overordnede målsettinger bidrar til å fremme et fredelig og inkluderende samfunn, å sørge for tilgang til rettsvern for alle, og bidrar til å bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner som er bærekraftsmål nr. 16.

Justismuseet en aktør i det norske demokratiet. Som det står i innledningen til stortingsmeldinga om museum fra 2021: «I eit samfunn der polariseringa tykkjast aukande og den offentlege debatten hardnar, trengst arenaer som har publikum sin tillit til å kunna nyansera og perspektivera, forankra i kunnskap, slik musea i dag har.» (Meld. St. 23 (2020–2021)). Hele Justismuseets virksomhet, fra systematisk samlingsarbeid og kunnskapsutvikling til variert formidling, bidrar til at nye grupper og generasjoner får mulighet til å bli kjent med, og utvikle, det kollektive prosjektet som den demokratiske rettsstaten er.

Klart for konfliktråd! 6. trinn med rollespill på museet. Foto: Hege Forsbakk Håskjold

JUSTIMUSEETS FORMÅL

Justismuseet skal være et kompetansesenter for dokumentasjons- og formidlingsvirksomhet for justisetatene, samt initiere og selv drive forskning på sitt felt.

Gjennom utstillinger og andre former for formidling skal Justismuseet tilføre allmennheten kunnskap og bevissthet om lov og retts betydning for det norske samfunn, både i et historisk perspektiv og i et samtidsperspektiv. Museet skal også ha forebyggende oppgaver og bidra til økt allmenn deltakelse i samfunnslivet.

- *aktivt sikre representative materielle og immaterielle kulturminner og dokumentere og bevare disse på en museumsfaglig best mulige måte.*
- *så langt som mulig skaffe seg oversikt over kulturminner fra norsk retts historie som er i andre museers, institusjoners, etaters og privatpersoners eie og systematisere disse opplysninger etter museumsfaglige prinsipper.*
- *drive forskning, stille sine samlinger til disposisjon for forskning samt bidra til kompetanseoppbygging innen sitt emneområde.*
- *bygge opp et faglig relevant bibliotek, informasjons- og undervisningssenter*
- *gjennom faste og skiftende utstillinger og ved hjelp av moderne informasjonsteknologi formidle sin innsikt til allmennheten, spesielt barn og unge.*
- *sette opp utstillinger i justisetatenes lokaler forskjellige steder i landet samt gi faglig bistand til dokumentasjons- og utstillingstiltak i etatene.*

Vedtekter for stiftelsen Justismuseet

Visjon og verdier

VISJON

Justismuseet skal bidra til at den demokratiske rettsstaten styrkes og utvikles videre.

Justismuseets verdier er

ÅPEN – ANSVARLIG – MODIG

Gjennom sitt arbeid skal Justismuseet både vise hvorfor den demokratiske rettsstaten er verdt å kjempe for, men også våge å vise at den ikke er ufeilbarlig.

Justismuseet skal sørge for at rettshistoriske temaer som er relevante i dag blir belyst, men også bidra til at kommende generasjoner kan få møte historien med spørsmål og behov som samtida ikke nødvendigvis kjenner.

Justismuseet forvalter historien til etater og institusjoner med stor makt i samfunnet. Et mangfold av stemmer og perspektiver er avgjørende for troverdigheten når denne historien skal forvaltes og formidles i det demokratiske samfunnet. Justismuseet skal utøve høy etisk årvåkenhet i alt sitt arbeid.

Fangearbeid fra Opstad tvangsarbeidsbus. Samlingen fra tvangsarbeidsbusen er deponert til Justismuseet, som har det museumsfaglige ansvaret for den. Samlingen er oppbevart ved Åna fengsel på Jæren.

Hovedmål

Justismuseets hovedmålsettinger for strategiperioden 2024–28 er tredelt:

- å styrke Justismuseet som nasjonalt museum
- å videreutvikle det helhetlige museumsanlegget i Trondheim med mål om å gi et økt og mangfoldig publikum varierte muligheter for opplevelse og læring
- å sikre tilstrekkelig og stabil finansiering av Justismuseet i tråd med museets samfunnsoppdrag og ambisjonsnivå.

Justismuseets hovedmålsettinger henger sammen og er gjensidig avhengig av hverandre. Justismuseet har et *nasjonalt oppdrag*, derfor vil tiltak med nasjonalt nedslagsfelt gis høy prioritet i strategiperioden. Dette gjelder både for de formidlingstiltak museet utvikler og for den helhetlige utviklingen av museets samlinger. Samtidig vil det også være nødvendig å lykkes med en helhetlig stedlig utvikling av Justismuseet som besøkmål. Det har skjedd stor utvikling av museet i Trondheim i løpet av foregående strategiperiode, og denne utviklingen skal fortsette i innværende periode. Et godt *nasjonalt museum* må være et godt museum for det besøkende publikum.

En rekke eksterne og interne faktorer har direkte innvirkning på Justismuseets muligheter til utvikling, og til å lykkes med sitt samfunnsoppdrag. Det er derfor viktig at denne strategien bidrar til å gi Justismuseet de driftsrammene som er nødvendige for å fylle oppdraget. Uten økt grunnbemanning vil det ikke være mulig å lykkes med det høye ambisjonsnivået som ligger i Justismuseets strategiske handlingsplan.

Fra museets samling.

Øverst: Stereolupe brukt ved Kripas. Store deler av Kripas sin historiske samling er utstilt hos Kripas i Oslo. Justismuseet har museumsfaglig ansvaret for samlingen.
Under: Kontrollur brukt i fengsel, trolig fra Trondheim. Slike ur ble brukt til å kontrollere at de ansatte gikk vaktrundene til riktig tid. Når nøkkelen vrir om avmerkes klokkeslettet på en pappskive inne i uret. Kontrollurene var plassert ulike steder på vaktruta inne på fengselet.

Solid kunnskapsproduksjon

Musea har eit særlege utgangspunkt for forskning gjennom nærleik til samlingar og arkiv, og fordi museumsdrift gjev grunnlag for både tverrfagleg og tverrinstitusjonelt forskingssamarbeid. Arbeidet med utstillingar og publikum gjev eit godt utgangspunkt for å nærma seg kjeldemateriale på måtar som kan gje nye innfallsvinklar til tolkinga av materialet. Også kunnskapsutvikling gjennom praksis, til dømes av eldre handverksteknikkar eller formidling, meiner departementet, til liks med utvalet for museum og forskning, tilfører forskinga ved musea aspekt og perspektiv som er vanskelegare tilgjengelege for andre forskingsmiljø. Det gjev eit rikt potensial for utvida forskingspraksisar.

Meld. St. 23 (2020–2021) Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid.

Overordnet målbilde 2028

Grundighet, systematikk og åpenhet preger Justismuseets kunnskapsproduksjon.

Gjennom solid og systematisk dokumentasjonsarbeid, sikring av samlingen og kunnskapen om den for ettertiden, bidrar Justismuseet til å øke kildeverdien i de historiske samlingene. Justismuseet både tilgjengeliggjør samlingene for eksterne forskere og fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt, og bruker samlingene som grunnlag for egen kunnskapsproduksjon og formidling.

Justismuseet har nasjonal spisskompetanse i å formidle rettshistoriske temaer og retts-statens grunnverdier for et variert og mangfoldig publikum. Gjennom systematisk utforsknings- og utviklingsarbeid styrkes Justismuseets museumsformidling som fagfelt.

Samhandling med akademiske institusjoner og andre deler av sivilsamfunnet er sentralt i Justismuseets kunnskapsproduksjon.

STATUS VED STRATEGIPERIODENS START:

Justismuseets samling som kilde til kunnskap er basen i museets kunnskapsproduksjon. Åpenhet preger museets kunnskapsproduksjon, blant annet gjennom grundig og kontinuerlig oppdatering av samlingen publisert på Digitalt museum – og gjennom tett oppfølging av forskere, forfattere, studenter og den interesserte allmenheten som tar kontakt for å få kunnskap om konkrete objekter og eller andre rettshistoriske kilder.

Omfattende erfaring med formidling av Justismuseets temaer til ulike målgrupper, og systematisk videreutvikling av ulike formidlings- og undervisningstilbud bidrar til utvikling av erfaringsbasert kunnskap på fagfeltet museumsformidling.

Justismuseet har dialog og samarbeid med eksterne fagmiljøer og fagpersoner for å utvikle kunnskapen på feltene museet arbeider. Kapasitetsårsaker gjør at artikkelproduksjon, både vitenskapelig og populærvitenskapelige, har hatt relativt lav prioritet.

Tiltak i strategiperioden

INTERNE TILTAK:

- Justismuseets ansatte skal gis mulighet til kompetanseheving som styrker den enkeltes forskningskompetanse.
- Utvikling av interne systemer for kollegaveiledning samt bruk av eksterne veilederressurser skal bidra til både kollektive og individuelle utviklingsprosesser, samt til at systematisk kunnskapsproduksjon og forskning vies mer oppmerksomhet i museumshverdagens oppgavetrenghet.
- Artikkelskriving skal være et element i alle større prosjekter i Justismuseets regi. Det omfatter både vitenskapelig og populærvitenskapelig publisering. Publiseringmålet er en fagartikkel i året, og en fagfelleurdert artikkel i strategiperioden.
- Behov for formell forskningskompetanse, og forskningsinteresse/-erfaring skal vurderes i forbindelse med nyansettelser

SAMHANDLING:

- Justismuseet skal arbeide systematisk for å videreutvikle sitt eget nettverk av forskere som arbeider på museets fagområder. Kontaktpunkter mellom Justismuseet, universitets- og høyskolesektoren og andre forskningsmiljøer skal videreutvikles gjennom deltakelse i relevante forskningsgrupper, referansegrupper, gjesteforelesninger mv.
- I løpet av strategiperioden skal Justismuseet være partner i minst en søknad om et eksterntfinansiert forskningsprosjekt innenfor museets felt sammen med partnere fra universitets- og høyskolesektoren.
- Justismuseet skal være vertsinstusjon for minimum en hospiterende praksisstudent fra et relevant studium hvert år.
- Periodiske forskerkontor eller annen tilrettelegging som eksempelvis stipendordninger skal tilbys i løpet av strategiperioden for å bidra til økt forskning og kunnskapsutvikling på områder som er relevante for Justismuseets arbeid.

Relevant formidling

Relevant formidlingsarbeid vil framover ikkje minst vera tufta på samspel og aktiv dialog med brukarane om kva dei meiner er relevante temattikkar og relevante formidlingsformer.

Meld. St. 23 (2020–2021) Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid.

Overordnet målbilde 2028

Justismuseets formidling bidrar til opplevelse, kunnskap, engasjement og kritisk refleksjon for mennesker i forskjellige aldre, med variert livserfaring og ulik bakgrunnskunnskap og forutsetninger. Alle føler seg velkommen på Justismuseet.

Justismuseets formidling er basert på egen og andres systematiske kunnskapsproduksjon og forskning. Målgruppe er i fokus i planleggingsfasen, og utviklingssamarbeid med ulike aktører, bidrar til at Justismuseets formidling er tilgjengelig, engasjerende og relevant for et mangfoldig publikum. Alle formidlingsmetodiske valg sees i lys av Justismuseets overordnede mål, visjon og verdier.

Justismuseets formidling står i et spenn mellom videreutvikling av den stedlige museumsformidlingen i museets lokaler i Trondheim, og formidling med et nasjonalt nedslagsfelt.

Justismuseet bruker digitale formidlingsplattformer både for å nå ut bredt, og for å nå ut på nye måter og til nye grupper. Samtidig prioriterer Justismuseet formidling basert på museenes særegne styrke – formidling med utgangspunkt i publikums møte med de autentiske fysiske objektene.

STATUS VED STRATEGIPERIODENS START

Justismuseets formidlingsarbeid utviklet seg mye i løpet av strategiperioden 2019-23. Økningen av antallet skoleelever har vært markant, og arbeid med de yngste elevene har bidratt til metodeutvikling med publikumsaktivitet i sentrum.

Museumsformidlingen på Justismuseet består av et stort spekter av tiltak og aktiviteter, for enda mer varierte målgrupper. Grundig planlagte, morsomme og pedagogiske rollespill for skoleelever i alle aldre, spontan leik med uniformsue for barnehagebarn, presis informasjon tilgjengeliggjort for den som prøver å finne ut noe om en konkret gjenstand fra samlingen. Publikum kan møte utstillingene på egen hånd, eller med en omviser, eller som en del av et undervisningsopplegg i skolen. Noen kommer alene, noen i grupper og det er mennesker med svært ulik bakgrunn, kunnskap, interesser og forutsetninger. Noen har en sterk motivasjon for å lære noe nytt, andre ønsker en underholdende opplevelse. Noen møter Justismuseets formidling på jobben, for eksempel gjennom utstillingen i lokalene til Kripes eller besøker en vandreutstilling, andre bruker Justismuseets digitale læringsressurser på skolen, mens andre opplever at oppmerksomheten fanges når de lytter til podkast eller noe uventa dukker opp i feeden på sosiale medier.

Tiltak i strategiperioden

PLANARBEID

- En formidlingsplan skal utvikles tidlig i planperioden. Denne skal dekke alle Justismuseets formidlingsplattformer.
- En langsiktig utstillingsplan som inkluderer museets egne lokaler, vandreutstillinger og eksterne arenaer skal utvikles.

UTSTILLINGER

- Det skal utvikles en ny basisutstilling i Kriminalasylet - produksjon av denne sees i sammenheng med pågående større vedlikeholdsprosjekt i samme bygg.

UNDERVISNING

- Det skal utvikles et nasjonalt tilgjengelig formidlingsopplegg for skoleelever
- Justismuseet skal årlig tilby undervisningstilbud i regi av den kulturelle skolesekken regionalt
- Aktivitetsbaserte metoder skal prioriteres og videreutvikles.
- Formidlingstilbud til relevante studentgrupper videreutvikles i tett dialog med UH-sektoren.

JUSTIMUSEET SOM BESØKSMÅL

- Justismuseet skal holde åpent både hverdag og helg, og være synlig både i bybildet, i sosiale- og redaktørstyrte medier.
- Opplegg for barn- og barnefamilier skal tilbys i ferier.
- Justismuseet skal være en tydelig tilbyder ved lokale og regionale relevante arrangementer
- Museet skal være en åpen arena for dagsaktuelle debatter, åpne møter, litteraturarrangement, populærvitenskapelig foredrag mv. Samarbeid med andre aktører skal søkes.

DIGITAL FORMIDLING

- Digital og analog formidling skal sees i sammenheng – digitale ressurser i fysiske utstillinger skal gi publikum merverdi – og digitale representasjoner av fysiske utstillinger bidrar til å oppfylle Justismuseets nasjonale oppdrag.
- Digitale tilbud gis som en selvstendig eller supplerende del av museets undervisningstilbud
- Justismuseet skal være tydelig til stede i relevante sosiale medier og ha oppdatert og omfattende informasjon på egne nettsider.

Helhetlig samlingsutvikling

Gjennom innsamling og formidling etablerer musea seleksjonsregime. Enkelte gjenstandar og forteljingar vert framheva som viktige, medan andre vert rekna som mindre viktige, eller til og med uinteressante. Utfordringa for musea ligg i å vera fagleg oppdaterte og merksame på tendensar som medverkar til at kulturuttrykk anten kan dominera eller verta marginaliserte. Dette er ei grunnleggjande museumsfagleg problemstilling, som føreset at musea har fagleg autonomi andsynes politiske og kommersielle interesser.

Meld. St. 23 (2020–2021) Musea i samfunnet –Tillit, ting og tid

Overordnet målbilde 2028

Tiden for de store deponier går mot slutten og Justismuseet etablerer derfor et mer aktivt, strukturert (inn)samlingsarbeid basert på selvstendige museumsfaglige vurderinger.

Hovedfokus for samlingsarbeidet i strategiperioden ligger på en tydeligere kuratering av eksisterende samling, dernest på aktiv innsamling.

Justismuseet mål om en representativ samling konkretiseres etter en grundig kartlegging av samlingsens sammensetning og en analyse av hva helhetlig og representativitet betyr i Justismuseets sammenheng.

STATUS VED STRATEGIPERIODENS START

Justismuseet baserer sin virksomhet på samlingen, som pr. 2023 utgjør godt over 30 000 fysiske objekter og foto, samt arkivmateriale. Da Justismuseet ble stiftet fikk museet ansvaret for deponerte samlinger etter politimuseene i Oslo og Trondheim. Siden har andre samlinger kommet til, bl.a. samlingene etter Politimuseet i Bergen, Kripos, Botsfengselet og Norsk fengelsmuseum i Kongsvinger. Disse samlingene ble skapt av ildsjeler som ønsket å bevare egen etats historie, og er ikke nødvendigvis bygget opp systematisk etter museumsfaglige prinsipper.

De første årene etter stiftelsen hadde Justismuseet nok med å få registrert og magasinert de deponerte samlingene, og begrenset kapasitet og kompetanse til registreringsarbeidet. Siden 2012 har museet hatt en ansatt samlingsforvalter. 2014 ble en samlingsforvaltningsplan vedtatt hvor behovet for målrettet og systematisk utvikling av samlingen ble påpekt, og kvalitetssikring av katalogen, økt representativitet, og et tettere samarbeid med etatene viktige målsetninger.

Museet samlingsarbeid har gjennomgått en betydelig profesjonaliseringsprosess og er stadig bedre kjent innad i etatene. Ikke minst har kontaktpersonordningene opprettet i samarbeid med Politidirektoratet (POD) i 2018) og Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) 2021, bidratt til økt kontakt mellom museet og etatene, samt tilvekst som har bidratt til å øke samlingens representativitet.

Tiltak i strategiperioden

- Det skal tidlig i planperioden gjennomføres en helhetlig faglig vurdering av samlingen med tanke på representativitet. Vurderingen skal danne grunnlag for en prioriteringsliste for inntak og satsingsområder i innsamlingsarbeidet, samt kartlegge aktuelle avhendingskategorier.
- Det skal vedtas en samlingsforvaltningsplan for planperioden 2024–28. Planen skal bygge på prinsipper, verdigrunnlag og overordnede mål vedtatt i strategiplanen, samt funnene fra vurderingsarbeidet.
- Det skal utarbeides prosedyrer for alle ledd i samlingsforvaltningen i tråd med den internasjonale standarden SPECTRUM.
- Kvalitetssikringen av katalogen skal fortsette, gjennom kontinuerlig revidering av eldre registreringer og digitalisering av bildemateriale.
- Justismuseet skal fortsatt publisere mest mulig av sin samling på Digitalt Museum.

Fra samlingsarbeidet.

Til venstre: Oppsøkende dokumentasjons- og registreringsarbeid utenfor museets vegger. Til høyre: student i praksis klargjør arkivmateriale for avhending.

Trygg ivaretakelse

God og heilskapleg samlingsutvikling vil gje eit betre grunnlag for å gjera prioriteringar i samlingane, noko som i neste venda er sentralt for å kunna frigjera magasinkapasitet og dimed gje dei prioriterte objekta i samlingane gode lagringsvilkår. Trygg ivaretaking må difor sjåast i samanheng med samlingsutviklingsarbeidet.

Meld. St. 23 (2020–2021) Musea i samfunnet –Tillit, ting og tid

Overordnet målbilde 2028

Justismuseets samlinger er preget av godt sikrede, oversiktlige, rene, ryddige og godt tilgjengelige oppbevaringsforhold. Disse forholdene gjelder i alle ledd, fra mottak og registrering av objekter til magasinering, og også under utstilling i Justismuseets egne lokaler og andre i utstillingssteder.

Justismuseets samling skal oppbevares slik at effektiv logistikk, trygg bevaring, forebygging av skader og god HMS sikres i høyest mulig grad.

Alle Justismuseets utstillinger og magasiner skal være forsvarlig sikret mot skadeverk, tyveri og brann.

STATUS VED STRATEGIPERIODENS START

Kun en liten andel av Justismuseets samling er til enhver tid utstilt. Hoveddelen av gjenstandssamlingen er oppbevart i museets fjellmagasin i Steinberget. I Kriminalasylet finnes tekstilmagasiner, rekvisittlager, arkiv, bibliotek og fotomagasin. Våpensamlingen er oppbevart i Forsvarsmuseets magasin i Dora. Aksesjon og restanse er fordelt på flere rom både i Steinberget, i begge museumsbygninger, samt i rom Justismuseet disponerer i vaskeribygningen. I tillegg finnes flere deponier lagret og/eller utstilt i sin lokale kontekst, bl.a. i Åna fengsel, hos Kripos og i Kongsvinger. Justismuseet har også til enhver tid utlånt gjenstandsmateriale til utstillinger i andre museer.

Steinberget fjellanlegg ble bygget for Sivilforsvaret på 1950-tallet. Hallen ble overdratt til Justismuseet i 2001, og har siden vært benyttet som magasin. En sikkerhetsutredning gjennomført i perioden 2021–23 i viser at Steinberget trygt kan benyttes som museumsmagasin, men visse utbedringer er anbefalt.

Sikkerheten i utstillingslokalene er betydelig oppgradert i perioden 2019–23 med vanntåkeanlegg i begge bygg samt alarmer.

Tiltak i strategiperioden

- Samlingens lagringsforhold skal vurderes.
- Alle museets magasinlokaler skal vurderes under ett og reorganiseres etter behov.
- Alle eierskaps- og kontraktsformaliteter knyttet til samlingen skal gjennomgås.
- Anbefalte sikkerhetstiltak i Steinberget magasin skal gjennomføres og mulighet for ytterligere sikkerhetstiltak vurderes.
- Justismuseets avtale med Forsvarets museet om sikker magasinering av Justismuseets våpensamling gjennomgås i lys av reorganisering av Forsvarets museer.
- Forsikringsordninger, -muligheter og -behov for Justismuseets samling skal kartlegges og avklares.
- Alle offentlige arkiver skal avhendes til Arkivverket.
- Sikkerhetsprosedyrer for utstillinger og magasiner skal formaliseres.
- Evakueringsplaner for utstilt og magasinert materiale i museets bygninger skal oppgraderes.

Digitalisering:
I Trondheim fengsel er det mulig å ta fagbrev innen grafiske fag under soning. Innsatte har de siste årene digitalisert flere tusen foto på oppdrag for museet.
Foto: Rune H. Hansen

Aktiv samhandling

Musea er ein del av den kulturelle infrastrukturen for eit sunt og levande demokrati. Dei er kunnskapsinstitusjonar og inngår saman med andre kultur- og utdanningsinstitusjonar i dannelses- og opplæringsprosessar for stadig nye generasjonar. Samstundes er dei sosiale møteplassar og stader for opplevingar og nye oppdagingar.

Meld. St. 23 (2020–2021) Musea i samfunnet –Tillit, ting og tid

Overordnet målbilde 2028

Samhandling er en forutsetning for å gi reelt innhold til honnørord som *relevans, demokrati, mangfold og flerstemmighet*. I dialog og samarbeid med andre aktører tilføres Justismuseet ressurser og nødvendige perspektiver som bidrar til utvikling i tråd med museets målsettinger. Aktivt samarbeid er også svaret på mange av Justismuseets kapasitetsspørsmål.

Samhandling og samarbeid med andre er hovedregelen for alt faglig arbeid i Justismuseets regi, og spiller en avgjørende rolle for at Justismuseet skal lykkes med sine målsettinger. Slik skapes engasjement og et opplevd eierskap til Justismuseet i en lang rekke miljøer både regionalt og nasjonalt. Det er mange som opplever Justismuseet som "sitt museum".

Den norske rettsstaten har ikke blitt til i et nasjonalt vakuum, og den utfordringer den møter oppstår heller ikke utelukkende i en norsk kontekst. Derfor er det også ønskelig å heve blikket over landegrensa i løpet av strategiperioden, og å søke internasjonale partnerskap.

STATUS VED STRATEGIPERIODENS START

Museet samarbeider med andre aktører både i forbindelse med museets samlingsarbeid, om utvikling av utstillinger, undervisning og annen formidling, og på ledelsesområdet. Langvarige samarbeidsrelasjoner med justissektorens etater har dannet grunnlaget for Justismuseet siden før museets formelle etablering.

Samarbeid med universitets- og høgscolesektor, skoleverk, fylkeskommune, andre museer, private støttegivere og ildsjeler har vært avgjørende for Justismuseets utvikling.

Tiltak i strategiperioden

JUSTISSEKTOREN

- Eksisterende formaliserte samarbeid med politiet og kriminalomsorgen skal videreføres og utvikles
- Det skal opprettes et formalisert samarbeid med Domstoladministrasjonen

INTERESSEORGANISASJONER OG ANDRE

- Samarbeid med interesseorganisasjoner og frivillige organisasjoner som representerer, pårørende, domfelte og andre med "ikkeprofesjonell" befatning med justissektoren skal utvides
- Justismuseet som en levende demokratisk arena for arrangementer og opplevelser skal utvikles videre sammen med andre aktører. Eksempler på typer arrangementer som kan utvikles videre er litteraturarrangement og temakvelder for publikum
- I strategiperioden skal det vurderes om det er interesse for opprettelse av en venneforening for Justismuseet.

MUSEUMSSEKTOREN

- Lokale, regionale og nasjonale museumssamarbeid skal videreutvikles både som nettverk og som konkrete samarbeidsprosjekt.

SKOLE OG HØYERE UTDANNING

- Samarbeid med utdanningssektoren skal videreutvikles. Partnere fra det aktuelle utdanningsnivået skal alltid involveres i utvikling av nye undervisningstilbud.

REISE- OG NÆRINGS LIV

- Samarbeid med aktører innen reiseliv skal inngå som en del av utviklingen av Justismuseet som besøksmål.
- Samarbeid med næringsliv og andre private aktører skal utvikles både med tanke på publikumsutvikling og andre mulige partnerskap.

Organisasjonsutvikling og økonomi

Overordnet målbilde 2028

Justismuseet er en attraktiv arbeidsplass som byr på utfordringer og utviklingsmuligheter innenfor godt organiserte rammer med ordnede lønns- og arbeidsvilkår. Godt arbeidsmiljø gir muligheter til vekst for den enkelte, og utvikling av arbeidsfellesskapet.

Justismuseet er en veldrevet organisasjon med evne til utvikling og gode organisatoriske prosesser.

Det offentlige tilskuddet til Justismuseet er på et nivå som gjør det mulig å drive museumsfaglig solid utvikling av Justismuseet, både som besøksmål i Midt-Norge og som et museum med nasjonal innretning på både formidling, samlingsforvaltning, kunnskapsutvikling og på sine samarbeidsrelasjoner.

STATUS VED STRATEGIPERIODENS START

I strategiperioden 2019–2023 skjedde store endringer i Justismuseets virksomhet. I 2019 hadde Justismuseet sitt hovedsete i Kriminalasylet, da et dårlig brannsikret, lite tilgjengelig bygg med kritikkverdig HMS. Når strategi vedtas er driften utvidet til to museumsbygninger, og begge bygg er universelt utformet. Kontorer og daglige arbeidsrom for de ansatte er i et bygg med gode HMS-forhold og Kriminalasylet er under omfattende rehabilitering.

Profesjonaliseringen av Justismuseet som arbeidsgiver startet før forrige strategiperiode, men har fortsatt i perioden 2019-2023. Justismuseet er medlem av arbeidsgiverorganisasjonen Virke, ansattes kontrakter er oppdaterte og en personalhåndbok bidrar til ryddige rammer rundt ansettelsesforhold. Lønnsforhandlinger har blitt gjennomført i tråd med avtalene mellom arbeidslivets parter.

Personalsituasjonen blant fast ansatte har vært stabil siden 2019. Utvidede åpningstider og drift i to bygg har gjort det nødvendig å engasjere museumsvertskap på timebasis.

Den samlede ressursituasjonen har ikke økt i takt med museets øvre utvikling, og er en bremsende faktor i museets virksomhet. Stabens fleksibilitet sikrer at Justismuseet stadig lykkes med å få til større aktivitet og produksjon enn ressursrammene skulle kunne tilsi, men på sikt er ikke dette en bærekraftig situasjon eller god utnyttelse av museets faglige ressurser.

Tiltak i strategiperioden

LEDELSE

- Det skal arbeides for økt basisbevilgning. Økt grunnbemanning er en forutsetning for å oppnå målsettingene i strategiplanen.
- Det skal arbeides for økt egeninntjening gjennom økte besøkstall og økt deltakelse i eksternt finansierte prosjekter.
- Det skal arbeides for at museet blir sett og anerkjent i politikk, offentlig forvaltning og næringsliv.
- Det skal arbeides for at Justismuseet blir en synlig og selvfølgelig samarbeidspartner ved relevante nasjonale jubileer og markeringer.
- Det skal arbeides strategisk med destinasjonsutvikling hvor eksisterende bygningsmasse og uteområder sees i helhet, inkludert en utvidelse av museets lokaler i Trondheim gjennom innlemmelse av "Vaskeribygningen"

JUSTIMUSEET SOM ARBEIDSGIVER OG PERSONALORGANISASJON

- Rammer og strukturer rundt den enkelte ansattes stilling og arbeidsdag skal videreutvikles i gode prosesser mellom ledelse, de ansatte og de ansattes organisasjoner.
- Arbeidsgiver og de ansatte skal jobbe videre for å sikre et arbeidsmiljø som fortsatt gir grunnlag for en trygg og utviklende arbeidssituasjon.

ADMINISTRASJON

- Administrative rutiner skal videreutvikles for å sikre profesjonalitet i driften.
- IT-løsninger skal gjennomgås og vurderes både med tanke på hensiktsmessighet og datasikkerhet.
- Justismuseet skal legge til rette for bærekraftig hverdagsadferd i sin drift.

Justismuseet, Kongens gate 95, 7012 Trondheim
tlf. 46 74 97 11, e-post: post@justismuseet.no
Org.nr. 982 710 995

www.justismuseet.no